

קרן קימת לישראל
ZSIDÓ NEMZETI
ALAP

AVIVA-BARISSZIA KÖNYVEK

3

A cionista munka megalapítása óta sohasem szűnt meg nemzeti értékeket teremteni. Főlrázta a zsidóságot abból a letargiából, melybe a gettó szomorúsága és az asszimiláció varázsdala ringatta a galut zsidóságát, mely annakelőtte rövidlátó és kishitű volt, új gondolatokkal töltötte el, a zsidó gondolatnak új erőt adott, s a zsidó érzésnek új szabadságát hirdette meg.

Hatalmas intézményeket teremtett, amelyek biztos talajul szolgáltak a mindennapi nehéz munkában. Így hívta életre a világkongresszust, a Cionista Világszervezetet, a Jewish Colonial Trust bankot és végül a Keren Hajjeszodot.

De ezen alkotások közül különösen a *Zsidó Nemzeti Alap* — *Keren Kajemeth L'Jisrael* emelkedik ki, amely varázslatos vonzóerővel bír Izrael minden gyermekére. Hiszen ezen Alap a testnek és léleknek egyaránt jelenti megváltását.

A Keren Kajemeth mindennapi munkájában megtalálta a nép lelkét: a legszebbet és a legfelemelőbbet a renaissance-mozgalomban. Megtalálta a népi megváltásnak (Geulath-Haam) igazi útját, azt az utat, amely lassan, de biztosan, lépésről lépésre haladva, a föld megváltásához vezet.

Rövid történelmi bevezetés

Amikor ennek az Alapnak történetéről akarunk beszélni, már a legelején még a legtöbb cionista előtt is ismeretlen tényre bukkanunk. Tudjuk, hogy a Keren Kajemeth eszméje legalább olyan régi, mint Chibath-Cion (Cion szeretete), sőt talán oly régi mint maga a messiási gondolat. Népünk történelmének minden szakában telítve volt azzal a vágygal, hogy banit bani mellé rakva olyan alapot teremtsen, mellyel az ős hazát megválthatja.

Népünk minden időben, különösen a szenvedés és a szükség nehéz napjaiban, ha nem is annyira céltudatosan, hogy tette tudta volna váltani, — de mégis mindig megérezte, hogy hiányzik belőle

az a népi erő, mely egy nép számára mindig védelmet tud nyújtani: és ez a saját nemzetének földje.

A galuth hosszú napjain át megérezte a népünk, hogy szegény és elhagyott. Akármilyen nagy Izrael gazdagainak száma, a földjétől idegenné vált nép mégis csak hontalan és szegény maradt. A gettó álmódói közül sokan nagy keserőséggel érezték ezt át és egyre azt kutatták: mikor ér ez egyszer már véget. Sőt egy nagy chaszid és nagyhirű kabalista, a sarajevoi Rabi Jehuda Alkalai teljes politikai programot dolgozott ki a Föld megváltására (Geulat Haarecz) és betelepítésére.

Amikor a múlt század nyolcvanas éveiben a Chibath-Cion rejtett ereje eleven erővé lett és az első chalucok Palesztinába mentek, megint megéreztek egy különleges nemzeti célokat szolgáló alap megteremtésének szükségességét. A „Choveve Cion“ meg is kísérelte az 1883-ik évben tartott konferenciáján ennek alapját megvetni. Azonban ez csak rosszul sikerült kísérlet volt, mert a javaslat formája nem felelt meg.

Herzl Tivadar nagy varázserejének sem sikerült az ausztriai „Israelitischen Union“ egyik gyűlésén, 1896-ban egy török kölcsön céljaira ilyen nemzeti alapot megteremtenie. Az alapnak ilyen gondolatformája még nem hatott akkor a lelkekre.

Schapira Hermann professzor volt azután az, aki az elvont eszmét: az ősök földjét, Palesztinát megváltani — eleven valóssággá tette.

Hogyan alakult meg a Keren Kajemeth

Schapira Hermann az ősz, heidelbergi matematikai zsidó professzor meglátta, átérezte azt az egyszerű igazságot: *egyetlen nép sem élhet föld nélkül*. A földtől való elszakadás oka a zsidóság lelki és testi szegénységének is.

Prof. Schapira történelmi jelentőségű javaslatát, amely szerint egy alapot kell teremteni Palesztina földjének megváltására, a Choveve-Cion Kattowitzban tartott konferenciáján (1884) terjesztette elő. Itt azonban nem értették meg Schapira eszményét, aki javaslatát az 1897-ben Baselben megtartott első cionista kongresszus elé terjesztette.

Az alap eszméjének elgondolása olyan egyszerűnek, olyan magától értetődőnek és olyan nélkülözhetetlennek látszott előtte, hogy nem is tartotta szükségesnek javaslatát történelmi és filozó-

fiai szempontból megindokolni. Keresetlen, egyszerű szavakkal csak ennyit mondott:

„Képzelnék el egy pillanatra: ha őseink a száműzetésbe való vándorlásuk alkalmával egy még olyan kis összeget tettek volna félre az eljövendő időkre, úgy ma hatalmas területeket szerezhettek meg. Amit a mi őseink nem tettek meg, vagy megtenni elmulasztottak, azt mi vagyunk kötelesek megtenni magunkért és utódainkért.“

Az ősz professzor magasztos álmának megvalósulását nem érte meg. A bazeli kongresszus javaslatát nem vetette ugyan el, de el sem fogadta.

Az 1900-ban megtartott negyedik cionista világkongresszuson a közben elhalt Schapira javaslatát *Johann Kremenezky* újból előterjesztette. Most is csak mint *elvi kívánságot* fogadták el, amely további megtárgyalást és megfontolást igényel.

Csak az 1901-ben, Baselben megtartott V. kongresszus volt az, amely Herzl Tivadar személyes befolyására, — a vita folyamán tiszser szólalt fel a javaslat érdekében és személyiségének teljes hatalmával támogatta, — nagy és viharos vita után ünnepélyesen elhatározta, hogy *Palesztina földjének az egész zsidó nép köztulajdonául való megváltására egy Zsidó Nemzeti Alapot létesít.*

Igy lett valósággá az elvont eszme a Herzlben megtestesült nemzeti akaratban, aki ezzel rányomta az egész zsidó történelemre ennek bélyegét s az elvont gondolat ezzel konkrét formát nyert.

Mi a Keren Kajemeth L'Jisrael alapelve?

A K. K. L. alapítása óta mindössze 25 év telt el. Egy pillanat csupán egy nép történelmében. S ime, e rövid idő dacára a zsidó nép nagy tömegeiben a K. K. L. közkedvelté vált — és ami a legfontosabb — az eszme a nép legkülönbözőbb, legtávolibb rétegeit is meghódította magának.

Miért?

Mert a K. K. L. gondolata a történelmi föld megváltásával nemcsak annak a mély vágyakozásnak felel meg, amellyel maga a zsidó nép váltható meg úgy a szellemi, mint az anyagi szükség-től, — de sikerült ennek a vágyakozásnak tradicionális formáját napjaink szociális áramlataival egyesíteni.

A K. K. L. alapelvei:

1. *A föld, melyet az Alap a zsidó nép adományából vásárolt*

meg, a zsidó nép köztulajdona kell maradjon. A nép tulajdonosa marad mindazon birtokoknak, amelyeken az új kolóniákat teremtik meg. Ez a felemelő gondolat, amelynek alapköve tulajdonképpen a mózesi törvényekben és a profétai magyarázatokban van letéve, — megfelel a legújabb idők szellemi irányzatának is, amely a földet, — ez minden népgazdaságnak és népvagyonnak alapja, — mint köztulajdont képzei el.

2. *A zsidó földet zsidó kéz munkálja meg!* Lehetővé kell tehát tenni, hogy a nemzet földjén olyan zsidó falvakat alapítsanak, amelyen a telepesek a földet önmaguk dolgozzák meg. Így köti harmonikusan össze a Keren Kajemeth L'Jisrael a Jisuv különböző, nemzeti, szociális, gazdasági és kulturális feladatait.

A föld birtoklásának a cionista eszme megvalósulására gyakorolt jelentőségét külön hangsúlyozni aligha szükséges. A cionizmus legelső axiomája kimondja, hogy *a föld: a nemzeti lét alapja.* *A cionizmus lényege: a földhöz való visszatérés.* A K. K. L. nagyobb területeket szerez vissza a kipusztult Palesztina földjéből és ezáltal a Palesztina-mozgalomban fontos missziót teljesít.

De a nagy jelentőség, amelyen a K. K. L. sulypontja fekszik, munkájának szociális fontossága. Ezzel a nemzeti munka alapját veti meg, s ezzel kapcsolódik szorosan egybe.

Az a gondolat, hogy a felszabadult föld: *nemzeti vagyon*; — Erec Jisraelban az egészséges nemzetgazdaság alapját rakja le.

Nem akarunk kitérni arra, hogy a K. K. L. ez alapeszméje milyen hatásos eszköz a Palesztinában különösen káros hatású földbirtokszpekuláció ellen. Részünkről a legfontosabb annak módja, ahogyan a telepes a K. K. L. földjén gazdálkodhat.

Magától értetődik, hogy a K. K. L. földjeit, mint *a nép elidegeníthetetlen tulajdonát adják át* egyes kolónista csoportoknak individuális, vagy csoportonként való megművelése céljából. Ennek azonban olyan formában kell történnie, hogy egyfelől a népi közösség joga feltétlenül biztosítva legyen, másfelől ez a telepes érdekét se veszélyeztesse.

A K. K. L. földje semmilyen körülmények között el nem adható, a kolónisták tehát *csak bérbe* kaphatják meg.

Az ősi zsidó hagyományhoz való ragaszkodással, amely a bibliai Jovel-törvényben nyer kifejezést, a bérleti időt a K. K. L. 49 vagy 99 évben állapította meg. Az utolsó bérleti évben jogában áll a bérlőnek, vagy örököseinek a K. K. L.-el kötött szerződést egy további Jovel-időszakra megújítania és így tovább a generációk

wégéig. Ily módon a nép állandó és legfőbb birtokosa a népvagyonnak. Ezt a rendszert nevezzük örökbérletnek.

Azok a kolónisták, akik K. K. L.-földet kaptak, kötelesek évenként bizonyos járadékot ennek a népintézménynek fizetni. E járadék magassága nincs még megállapítva, azonban mezőgazdasági területnél a 3 százalékot, városinál pedig a 4 százalékot semmi esetre sem haladhatja meg. Az első bérleti időszak lejártá után a szerződés megújításakor a járadékot is újból meg kell állapítani. Ilyen hosszú időszak alatt ugyanis a föld értéke is változik, — esik vagy emelkedik, — tehát természetes, hogy a járadék is megfelelően változzék. Az alapelv ugyanis az, hogy a tulajdonérték emelkedése nem lehet magánosok haszna, hanem *ez a népközösséget illeti*. Természetesen a K. K. L. arra törekszik, hogy a bérletet ne terhelje meg tulságosan. Ugy ebben az esetben, mint általában a vezérlő gondolat az, hogy úgy a népi közösség, mint az egyes telepesek érdeké egyaránt megvédessék. A K. K. L. és a telepesek egy-egy megbizottat választanak; ez a két megbizott aztán közösen egy harmadik személyt választ elnökül és így, közösen állapítják meg a szerződés feltételeit.

Igy aztán az örökbérlet rendszere biztosítja mindazokat az előnyöket, amelyeket a mezőgazdasági teória szerint, csakis a magántulajdonban lévő föld adhat, — a magántulajdonban levő föld hátránya nélkül azonban, amely a leghatalmasabb országokban is veszélyes és véres forradalmakat okozott már. Ez a rendszer lehetővé teszi, hogy igen sok testvérünk, akik mezőgazdasággal akarnak foglalkozni, földhöz jussanak még akkor is, ha különben megfelelő vagyonuk nem lenne. És ez különösen fontos a palesztinai viszonyok között, ahol chalucaink minimális, vagy éppen semmi anyagi eszközzel sem rendelkeznek. Ez a rendszer azért is értékes, mert alkalmat nyújt a népi, vagy társadalmi közösségek kritikájára arra vonatkozóan, hogy ezt a népi közös tulajdont, mely módszerekkel igazgassák, s így e kritika által befolyást gyakorol a telepesek gazdasági politikájára is. A K. K. L. ezen rendszere pedig első sorban megakadályozza *a nagyobb birtokterületnek magántulajdonban való koncentrálódását*.

A területet, melyet a kolónista örökbérletbe kap, a rendelkezésére álló munkaerő nagysága szerint állapítják meg, s ez arra kényszeríti a kolónistát, hogy a földet önmaga művelje meg és gazdaságát saját erejével fejlessze ki. Ezt Palesztinában „Avodah acmith“-nak nevezik. Ez nemcsak etikai, hanem fontos gazdasági

elv is, mert a különleges palesztinai viszonyok között, annak a kisbirtokosnak, ki bér munkásokat is foglalkoztat, nincs meg a megélhetési lehetősége.

A terület nagyságának megszorítása a kolonista családjának minden egyes tagját a legintenzívebb munkára kényszeríti. A munka intenzivitása következtében időről-időre a terület megszorítása családonként kisebbre is korlátozható. Ezáltal az új kolonisták számára tartalékterületet teremtünk és ezzel a zsidó közösség földjén a mezőgazdasági „jisuvat“-ok (települést) sűrítjük.

A K. K. L.-szisztéma minden előnye — a nemzeti, szociális és gazdasági természetűek *egyetlen* nagy előnyben egyesülnek és pedig kulturális jelentőségében. A K. K. L. földeken keletkezett kolóniákon és munkásaink körében, kiknek lelke egybeforrot a munkával, egy új nemzedék keletkezik, amely a munkával a földdel és a hazával a legbensőbb egységbe jutott. A héber nyelv itt az élet minden formájában uralkodik s így bátran elmondhatjuk, hogy ezek a kolóniák Palesztinában a héber nyelv bástyái.

A K. K. L.-nek ez a rendszere nem egyedülálló kísérlet, amelyet csak a chalucok és csak Palesztinában valósítanak meg. Számos magas kulturfejllettségű állam egyre intenzívebben törekszik arra, hogy a földet a közösség, a nemzet vagyoni állományában illeszthesse. Ez az áramlat annak szükségességéből ered, hogy meg kell védeni a kisbirtokos osztály földjét és vagyonát — már pedig minden nemzetnek ez az osztály az alapja — a nagybirtokos-osztály és közvetítők ellen, akik a földet csak saját magáncéljaikra használják ki.

A K. K. L. e rendszere a palesztinai mezőgazdasági jisuvnak csak egy részét öleli fel. Azonban ez a rész már most is nagyságánál és jelentőségénél fogva döntő befolyást gyakorol az egész palesztinai jisuvra. A K. K. L. bevételeinek gyarapodásával és így birtokterületének nagyobbodásával ez a kísérlet is mind nagyobb teret fog nyerni és ez a mi nemzeti telepítésünk, — amely sziklaszilárd alapja a palesztinai zsidó falu létesítésének — az egész kolonizációra rányomja majd a bélyegét.

A K. K. L., amelyet a cionista kongresszus hívott életre, a Cionista Világszervezet végrehajtó bizottságának (Executive) felügyelete alatt áll.

Mit végzett a K. K. L. a háboru előtt?

A K. K. L. tevékenysége két részre osztható: A világháboru *előtti* és a világháboru *utáni* időszakra.

A K. K. L. Palesztinában, közvetlenül jogi elismertetése után 1907-ben megkezdte tevékenységét.

Az első chalukok, a „bilu“-isták „Beth Jacob Lechu vónélchu“: mondat: „Jácob háza, kerekedjete fel és gyertek“ rövidítéséből voltak azok, akik báró Rotschild és az ICA segítségével az utat egyengették a „jisuv haarecz“ (az új település) számára. Önfeláldozással és hihetetlen fáradtsággal ők rakták le azokat az alapokat, amelyekre mi most zsidó hazánkat építjük.

Ők tettel mutatták meg, hogy a zsidó igenis alkalmas a mezőgazdasági munkára, hogy ehhez minden tulajdonsággal rendelkezik: testi és lelki erővel, türelemmel és kitartással.

Az akkori kolóniák formája mégsem volt sem gazdasági, sem nemzetekölcsi szempontból eléggé jól megalapozott. A gazdálkodás egyoldalú volt. Legtöbbszörre megelégedtek az ültetvényes munkával, amelynek rentabilitása viszont a világpiactól függött, vagy gabonatermeléssel foglalkoztak. Ilyen körülmények között a kolónia mezőgazdasági munkája a szomszédos arab falvak napszámosainak kezébe jutott. Az a tény, hogy a zsidó földmives gazdaságát és faluját főképpen idegen munkás munkájára alapozta, a zsidó kolonizáció ügyét, úgy gazdasági, mint politikai és nemzeti szempontból súlyosan veszélyeztette. Ezt felismerték azok az első munkáshalucok is, akik 1904–5-iki orosz forradalom után jöttek az országba és ők adták ki azután a jelszót, a „Kibusch haavodah“-t a munka meghódítását a már meglévő kolóniákon. Meggyőződésük szerint ugyanis a cionizmus megvalósulásának elmaradhatatlan előfeltétele az, hogy a kolóniákon a zsidó munkásság megerősödjék.

E lelkes ifjak, a második Allijah chalucái ennek az igazságnak biztos hitében hatoltak be a kolóniákba. Szeretettel és kitartással vették fel a küzdelmet a munka ideáljáért. Lázban heverték. Éheztek. Borzasztó nélkülözéseken mentek át. De semmiféle áldozat nem volt nehéz számukra. A fontos az volt, hogy hozzáedzőjenek a munkához és a már fiatalokoruk óta nehéz munkához szokott arab munkásokkal felvegyék a versenyt. Bizony a munka nagy terhe alatt sokan roskadtak közülük össze.

De a hit és energia, a szenvedés és áldozat mind hiába való volt. Évről-évre világosabb lett, hogy a zsidó munkás nem vehe

fel a versenyt azzal az idegen munkással, aki erejét egy pár fillérért eladja. Így aztán odajutottak, hogy a munka meghódításának e formájában kételkedni kezdtek. Belátták, hogy a helyzet semmivel sem javult azzal, ha nagykeservesen és fáradtsággal néhány tucat munkásnak a kolónián gyökeret verni sikerült is. És így egyre jobban előtérbe nyomult annak a szükségessége, hogy más feltételek mellett mezőgazdasági kolóniákat kell alakítani. Nyilvánvaló lett, hogy a munka pionírjainak kell az önálló munkagazdaságok alakítását kezükbe venni.

A K. K. L. az első és egyetlen nemzeti intézmény, amely a zsidó munkának segítségére sietett, hogy ezt a problémát megoldja és így lehetővé tette, hogy új alapokon a nemzeti kolonizálás megvalósuljon. A K. K. L. földjén és pénzügyi támogatásával alakultak ugyanis meg az első mezőgazdasági csoportok (Kvucák): Ben-Schemen, Hulda, Dagania, Kinereth és Merchavja. E kvucák jelentősége munkánk fejlődésére nézve rendkívül nagy. Ezekben egyesítették magukban a munka meghódításának szellemét a munkásság mezőgazdasági felvilágosodásával és Erecz-Jiszrael legjobb mezőgazdáinak nagy része ezekből a K. K. L. kolóniákból került ki.

Ezekben a kvucákban kezdődtek meg a kísérletek új gazdasági formák megvalósítására. A K. K. L. első kolóniai Ben-Schemen és Hulda a régi kolóniák mintájára ültetvényes telepek voltak. Azonban már fennállásának első évei után gondjuk volt rá, hogy gazdaságukat több irányban fejlesszék ki. A telepek főleg földművelésre és tehenészetre voltak berendezve, emellett azonban baromfi tenyésztéssel, fozeléktermeléssel és gyümölcsültetvényezéssel is foglalkoztak. Valamennyi ilyen kvuca a háború után biztosan megalapozott letelepedési pontokká fejlődtek ki.

A K. K. L. volt az, amely legelsőnek sietett a jemenita zsidóság segítségére, amikor ezek bevándorlása megkezdődött. Ezek a testvéreink, akik szinte meztelenül és minden anyagi eszköz híján vándoroltak be, nemsokára az ország iránti szeretetükkel, hűségükkel, szorgalmukkal és kitartásukkal nemcsak kitüntek s elsők lettek a munka meghódítói között. A jemeniták, akik annyira igénytelenek voltak, akár az arabok, lassanként bejutottak a kolóniákba. A munkafeltételek nagyon nehezek voltak, az életfeltételek pedig minden emberi fantáziát felülmulóan súlyosak. Szükségesnek látszott, hogy ezeknek a hűséges munkásoknak számára biztos bázist teremtsünk, de legalább is házakat építsünk részükre.

A K. K. L. valósította meg a jemenitákat segítő akció sze-

rény programját és nagyobb kolóniák mellett néhány jemenita telepet létesített: így Machne Jehuda-t, Petach-Tikvah mellett, Sivat Zion-t, Rison le Cion mellett, Saharajimot, Rechovot mellett, Nachliél-t, Chedera mellett és néhány házat épített Nesz-Cioná közelében is.

A K. K. L. sokat tett a palesztinai új héber kultúra fejlődése érdekében. Fontosabb kulturintézmények építése céljából telekparcellákat bocsátott rendelkezésére: így a telavivi Herzlija gimnázium, a jaffai Tachkemoni orth. iskola, a haifai Technikum és Reáliskola a K. K. L. területén épült. A „Becalél“ iparművészeti iskolát is a K. K. L. építette fel.

A K. K. L. tevékenysége közül emlékezünk itt meg az ültetvényekről is. Ezt a munkát, amely nem tartozik a K. K. L. feladatai közé, egy erre a célra alakult „Faadomány“ alpból fedezik. Amint ismeretes minden kulturországban a fásítás fontos szerepet játszik, a kormányok és a közvélemény sok gondot fordít arra, hogy az erdőket ültetvényeket ki ne pusztítsák, sőt fásítsanak is ott, ahol kell. Annál fontosabb a kopár Palesztina befásítása, ahol minden árnyék után kívánczók.

Elismert tény, hogy rendszeres erdősisítés túlhaladja az egyéni akciók teljesítő képességét. Ezt a feladatot mindenütt a kormányok vagy erre a célra alakult társaságok, egyesületek végzik. Nálunk ezt a munkát a K. K. L. vállalta. Első időben gyümölcs, főképen pedig olajfákat ültettek (Herzl erdő), amelyek azonban a háború alatt nagy részt kipusztultak. A háború után erdei fákat kezdtek ültetni, amelyek nem kívánnak különleges ápolást és nincs rá annyi kiadás, gyorsan nőnek és az ország kolonizációjára és klimájára igen hasznosak. A K. K. L. idők folyamán 2196 dunamot erdősitett be. A faadományok gyűjtésének propagandáját most csak egy napra Herzl halálának évfordulójára (Thamusz 20) összpontosították.

A háború előtt a K. K. L. végezte el egy kolonizációs társaságnak szinte valamennyi feladatát. Megvetette az alapját a nemzeti kolonizációnak, amelynek finanszírozását a háború után a Keren Hajjeszód vette át.

Az 1902—1914 évek alatt a K. K. L. által befektetett összeg meghaladta a 144.641 egyiptomi fontot. Az átlagos év befektetés 11.000 egyiptomi fontot tett ki.

A háború előtt a K. K. L. mintegy 22.000 dunam földet vásárolt, ami mintegy 2093 dunam évi átlagnak felel meg.

Mit végzett a K. K. L. a háboru után?

A háborus évek alatt a K. K. L. tevékenységét nem fejleszthette ki s a legfőbb gondja az volt, hogy a már meglevőt biztosíthassa. Az egyes telepítéseket a teljes rombolásoktól kellett megvédenie. Ezirányu fáradozásai nagyjában teljes sikerrel jártak. A K. K. L. kolóniái a háboru alatt, az azokat körülvevő Jisuv támaszaiul szolgáltak. 1915—1917 évek során a K. K. L. 20.737 egyipt. fontot, azaz évenként átlag 7000 egyipt. fontot fektetett be a kolóniákba, bár ezen idő alatt egyetlen dunam földet sem vásárolhatott. A K. K. L. rendszeres tevékenysége csak a háboru után kezdődött meg újból, a Cionista Világszervezet politikai sikerei után, amikor népünk minden körében felujult és megerősödött a Palesztina iránti érdeklődés. A Balfour-deklaráció után a K. K. L. bevételei soha nem remélt mértékben növekedni kezdett, úgyhogy már 1920. évben 161.300 font bevétele volt, vagyis 13 és félszer annyi, mint a fennállásának első évében. A legtöbb európai államban ekkor bekövetkezett pénzelértéktelenedés és az orosz zsidóság nehéz helyzete folytán részben pedig a Keren Hajjeszódnak az 1920. évben lefolytatott első nagy akciója miatt a K. K. L. bevételei lényegesen csökkentek és csak akkor kezdtek újból emelkedni, amikor a K. K. L. főirodája Jeruzsálembé költözött át. A bevételeknek a háboru előtti időkkel szembeni nagymértékű emelkedése lehetővé tette a K. K. L. tevékenységének olyan irányu kifejtését, amely az ország egész kolonizációs munkájára rányomta bélyegét. Amikor a Cionista Világszervezet, a Kolonizációs Alapot, a Keren Hajjeszódot megteremtette, a K. K. L. visszatérhetett tulajdonképeni tevékenységének területére. A K. K. L. vállalkozott úgy a városi, mint a mezőgazdasági földvásárlási politika keresztülvitelére. A K. K. L. most már teljes energiájával ennek a feladatnak szentelte magát és így ténylegesen a földvásárlás alapja lett. A legutóbbi évek földvásárlásainál az uralkodó elv az volt, hogy első sorban *mezőgazdasági* földeket kell vásárolni. Ez az elv teljesen megfelel Palesztina követelményeinek.

A Cionista Világszervezetnek, mely a szó szoros értelmében a zsidó nép földhöz való visszatérésének eszméjét testesíti meg, nem szabad engedjen a városok felé törtető bevándorlás átmeneti törekvésének, hanem gondoskodnia kell a nemzeti életünk biztos alapjáról: a dolgozó nép mezőgazdasági letelepítéséről. Ennek első föltétele a mezőgazdasági megművelésre alkalmas föld, ettől

eltekintve a városi föld drága és a Keren Kajemethnek a maga kis anyagi lehetőségeivel nem szabad nagyobb városi területek megvásárlásába bocsátkoznia, még akkor sem, ha ezt a feladatkört magára is akarná vállalni. Ebből az okból valójában a Keren Kajemeth nem lehet ép úgy a városi, mint a falusi földpolitika megvalósítója, hanem csak mezőgazdasági megművelésre alkalmas vagy pedig városok közelében levő földek megvásárlására kell szoritkozni, ahol azután mezőgazdasági jellegű elővárosokat és kertnegyedeket hívhat életre.

A Keren Kajemeth háboru utáni tevékenységének koronája: az Emek Jezreel megvásárlása.

Az Emek: az ország szive, mindig is a legjobb cionistáink megvalósíthatatlannak látszó álma volt. És nemcsak romantikus oldalról fogta meg a sziveket, hanem általánosan tudott dolog volt, hogy az Emek az, amely a maga összefüggő egységes területével földből kibuggyanó forrásaival egyedül alkalmas arra, hogy a Cionista Világszervezet nagy kolónizáló munkáját lehetővé tegye. Azonban csak 1921-ben vált lehetővé, — hála Ussiskin és dr. Rupin energikus követeléseinek — hogy az Emekben az első nagyobb területet megvásárolhattunk: Nahalal (18612 dunam) és Nurist (29425 dunam).

Ez a történelmi jelentőségű földvásárlás még a cionista erők teljes szunnyadozása idejében történt. És ez volt az, ami a szervezetben és a népben felébresztette az alvó erőt és megsokszorosította a nép áldozatkészségét és így módot adott egy nagyszabású nemzeti kolónizáció keresztülvételére. Az egész cionista propagandának most ez a vétel adja meg az alapját.

A háboru végével és a Keren Hajjeszód megalapítása után a Keren Kajemeth főleg a föld megváltására és a kolónistáknak való bérbeadására szoritkozott, akiket a Keren Hajjeszód segítségével telepítettek le a kolóniákon. Palesztina különös követelményei azonban lehetetlenné tették, hogy kizárólag csak ezzel az egy feladattal foglalkozzék. Palesztina, de különösen az Emek évszázadok óta elhagyatott és kopárrá tett földje csak bizonyos szanálási munkák után vált telepítésre alkalmassá. De még szó sem lehetett olyan földjavítási munkálatokról, amelyek a földnek alapos kihasználását készítik elő. Csupán olyan földjavításról van itt szó, amely nélkül a telepítés el sem képzelhető. Ezek a szanálási, földjavítási munkák, mocsarak lecsapolása, utépítés, vizellátás, a kolónista életének alapfeltételei. Enélkül a föld holt tőke csupán, amely ki nem hasz-

nálható. S bár ezek a munkák óriási összegeket emésztettek fel, azonban az Emek feltárására és telepítésére ezek elvégzése nélkül gondolni sem lehetett. A Keren Kajemethnek a földet a szó valódi értelmében meg kellett váltania, azaz a harmadik Alija chalucainak letelepítésére elő kellett készítenie.

A források bősége, az Emeknek ez a természetdus áldása, az idők folyamán, a generációk sorozatán át uralkodó elhagyottság következtében e vidék Isten átkává lett. Amikor az Emek megvétele történt, az Emek földje mondhatni egyetlen nagy mocsár volt. Nuris környékén egyedül 16000 dunam volt mocsár alatt. Szinte lehetetlennek látszott, hogy ezt a földet, amely generációk óta malária-fészek volt, fejlődésképes, letelepedési területté lehessen átalakítani. Egy öreg, már 30 éve Palesztinában letelepedett orvos, akit mint a malária legjobb és légnevesebb kutatójának ismertek, kijelentette, hogy a kolonizációs intézmények részéről minősíthetetlen bűn lenne, ha ezt a földet a chalucok letelepítésére használnák fel. Azonban a Keren-Kajemeth hitt azokban a modern eszközökben, melyekkel a mocsarakat le lehet csapolni és amelyekkel a mocsarak folytán keletkezett betegségek ellen küzdenek és ezzel a hittel kezdte meg a mocsarak kiszáraitását. Példanélküli tett volt ez az egész ország előtt. Ennek keresztülvitele nagy összegeket igényelt, de elsősorban a chalucok önfeláldozását, akik lépten-nyomon életüket veszélyeztették e munkában. Ma már minden mocsár ki van száritva, ami azután természetesen igen kedvező egészségügyi viszonyokat teremtett a munkások között. A lecsapolás első évében a maláriabetegek száma 35%-ra, a második évben 22%-ra, a harmadik évben 15%-ra redukálódott. Összesen 20000 dunam mocsarat tettek kiszáraitás által megművelhető területté. A földjavítás munkájához, melyet a Keren Kajemeth végzett, tartozik még az utak építése is, valamint az Emek valamennyi új kolóniájának vízzel való ellátása. A Keren Kajemethnek ez a tevékenysége 20 új és régi kolóniára terjedt ki. Egyfelől a mocsarak lecsapolása, másfelől a vízellátás a közeljövőben csatornarendszer létesítését teszi lehetővé az Emekben, amely aztán nagy mértékben fogja az új kolóniák gazdasági eredményét fokozni.

A Keren Kajemeth nagy munkájának hála, az Emek Jezreel betelepítése lehetővé vált. A Keren Kajemeth által megváltott és művelhetővé tett földeken a Keren Hajjesszód az Emek 14 helyén nagy kolóniákat létesített. *Emek!* ez a név szimbolummá és vezérszavává lett. Még azok is, akik Palesztinát csak felületes informá-

ciók útján ismerik, még azok is tudnak erről a kolonizációs munkáról, amely az ország szívében rövid 3 év alatt ment végbe. Az Emek a palesztinai zsidó kolonizáció műhelye. A zsidó nép chaluciai energiája itt mutatkozott meg teljes mértékében. A fiatal chaluciai energia, amelyet a folytonos munka még fokozott is, virágzó kulturtelepekben jelentkezik itten. A pusztá mocsarak kulturterületekké alakultak át: zöldelő rozsföldekké, ültetvényekké és virágzó kertekké. Ahol ezelőtt csak cigánykaravánok vándoroltak, oda most népünknek legjobb chaluciai telepedtek le. Az országban szokásos települési formák itt mintaszerű megoldásukat találták meg. A nagy Moschaw Owdim a maga egyéni gazdaságával a Nahalalban és Kfar Jeheszkelben; a nagy, többszáz elvtársból álló kvuca-társaság kollektív gazdasága Ejn Charodban, Tel-Josefben, Beth-alfában; a közepes és kicsiny kvucák Gewahban, Djindjarban. Az Emek nemcsak az új települések jelszava, hanem utkijelölés, rendszer, amely alulról épít, téglát-téglára rakva felfelé. E rendszer szerint az összes kolóniákat mindazokkal a szükséges eszközökkel ellátják, amelyek lehetővé teszik, hogy az évek bizonyos sora alatt, intenzív, vegyes és önmagukat már fentartani tudó gazdaságokká legyenek.

A Keren Kajemeth a maga háboru utáni nagy munkájával a különböző gazdasági és szociális formák szerint létesült kolóniák egész sorát teremtette meg, s ezzel ezernyi gazdasági munkás letelepítését tette lehetővé.

A háboru után a Keren Kajemeth tevékenysége nemcsak qualitative, hanem quantitative is megnagyobbodott. A K. K. L. földjén épült az első munkás városnegyed, Tel-Aviv mellett (Sch'chinat, Borocho és még több más városnegyed is) Nordia Tel-Avivban, Sch'chinat-Jechiel Haifában, s ezzel a súlyos lakbérék miatt szenvedő szegény bevándorlóknak lehetővé tette, hogy olcsó lakáshoz jussanak. A Keren Kajemeth a már meglévő kolóniákat újabb területek hozzávásárlásával nagyobbította meg és azokat vízzel látta el. Moschaw-Chittinnek, az orthodox zsidóság első falujának földjét Palesztinában a K. K. L. szerezte meg. Gondja volt arra is, hogy a belterjes gazdálkodásra elegendő földdel nem rendelkező Jemenita telepek új földekhez jussanak. A Keren Kajemeth birtokok nagysága 1924. év közepéig 22.000 dunamról 106.000 dunamra emelkedett, vagyis megötszöröződött. Ha hozzászámítjuk ehhez a most vásárolt 40.000 dunamot, amelyről alant még szó lesz, úgy a Keren Kajemeth földterülete 150.000 dunamra szaporodott. A kolóniák száma 5-ről 30-ra emelkedett,

2485 lélekkel, kik közül 1686 munkás. Ezzel kapcsolatosan az investálás is emelkedett. A Keren Kajemeth 1918-tól 1924-ig Palesztinában 526.424 fontot investált. Az átlagos évi investálás 81.000 fontot tesz ki.

500.000 fontot a Keren Kajemethnek ebben az évben

A háboru utáni nagy munka azonban csak kezdete egy nagyobb és energikusabb tevékenységnek. Dacára a Keren Kajemeth munkamegnövekedésének és szétágazásának és dacára annak, hogy a kolónizáció legfőbb faktorává lett, kénytelenek vagyunk megállapítani, hogy még mindig nincsen abban a helyzetben, hogy a minimális igényeket kielégítő szerény bevándorlásnak is eleget tehessen. A Keren Kajemeth által a legutóbbi években vásárolt földek, — egy pár ezer dunam kivételével, amelyek különösen költséges szanalási: földjavítási munkát igényelnek — már bérbe vannak adva a régi kolóniáknak és a valóság az, hogy a legközelebbi időben a Keren Kajemeth, kolónizációs célokra szabad földdel nem rendelkezik. (E megállapítás a legújabb földvásárlás előtti helyzetre vonatkozik csupán, arról később még szó lesz.) A chalucok földinsége azonban egyre növekszik és napról-napra növekszik a bevándorlók száma is. Ifjúságunk legjobb ezrei, akik az egyes kolóniakon mezőgazdasági és különböző közmunkáknál már hozzászoktak a legnehezebb munkához, türelmetlenül várják a napot, hogy földhöz juthassanak. Az új, a napról-napra növekedő Allija is a bevándorlók százait hozza, akik mind mezőgazdasági elhelyezkedésre várnak.

Ez a kérdés egyik oldala. Másfelől még sohasem volt olyan kitünő alkalmunk arra, hogy Palesztinában nagyobb földterületeket vásároljunk, mint éppen most.

A cionizmus életkérdése: *föld, föld, föld.*

Ez a ma történelmi feladata.

A Keren Kajemeth ennek a nagy munkának chaluca: neki kell előteremtenie a földet a jövő kolónizációs munkája számára.

Azonban eltekintve e nyomasztó, kényszerítő körülményektől egyetlen nép sem végezheti el a nemzetépités nagy munkáját anélkül, hogy nagy földterület tartalékai rendelkezésre ne álljanak. Senki sem tudhatja mit hoz a holnap. Egy nép, amely nagy földtartalékkal rendelkezik, nem kell aggódjon jövője miatt. *De jaj annak a népnek, amely hazájának földjét pillanatnyi szükség szerint, méterszámra kell megváltsa.* Az ilyen nép, elmulaszthatja a

kedvező órát és akkor bizony a világ semmiféle deklarációja, vagy békeszerződése sem segít rajta.

Ütött az óra! E történelmi feladatok nagyságában kiáltvány-nyal fordul a Keren Kajemeth a világ zsidóságához az elkövetkezendő idők munkájának biztosítására.

„500.000 font sterlinget a Keren Kajemethnek.“

„100.000 dunamot a Keren Kajemethnek.“

Ez a jelszó azt jelenti, hogy a legrövidebb időn belül meg kell kétszerezni a Keren Kajemeth földjét. A nemzeti földnek ilyen mértékben való megnagyobbítása egyetlen mód, lehetőség arra, hogy a jelen pillanat igényeit kielégítse.

A Keren Kajemeth vezetősége nem elvont jelszóval fordul a zsidó nyilvánosságához. *A nagy akció már megkezdődött.* Negyvenezer dunamnyi új földterületet vásároltunk most meg. Olyan földekről van szó, amelyek vízben és forrásokban gazdagok és amelyek földjavítása nem szükséges.

Ez a második nagy földvásárlás a cionizmus megvalósítását az elkövetkezendő években a kitűzött célhoz közelebb viszi. Az Emek feltárása az ország szívének betelepítését jelenti! A Keren Kajemeth földbirtoka most már 150.000 dunamot tesz ki, a zsidó kézben levő földterület (800.000 dunam) nagy százaléka ez. A Keren Kajemeth, az ICA 300.000 dunamos területe után a második helyet foglalja el Palesztinában és már túlhaladta a régi kolóniák földterületét. Ezzel az új vásárlással a Keren Kajemeth lehetővé tette újra több száz mezőgazdasággal foglalkozó család letelepítését abban a formában, ahogyan az utóbbi években, az Emekben a jisivot megvalósította.

A Keren Kajemeth munkájával sikerült Herzl Tivadar álmát, népünk legkiválóbbjának vágyát teljesíteni és a zsidó zászlót az Emekben előre és újra előre vinni. Mennyi sok értéket rejt a zsidó zászló. Menedékhelyet jelent elnyomott népünk sok ezer fiának és leányának. Jelenti őseink földjének megváltását az átoktól, pusztaságtól és az évszázados elhanyagolástól. Jelenti új erkölcsi tanok teremtését és hirdetését, új zsidó kulturát, jelenti az új zsidó embert, jelent élő példát arab szomszédjaink előtt, akik tőlünk tanulnak és mindkét törzs hasznára ezáltal az ország fejlődéséhez hozzájárulnak. Ki merésznélé közülünk ezt a zászlót egy pillanatra is kezéből kiejteni.

A Keren Kajemeth teljesítette kötelességét népével szemben. Már megszerezte felét annak a földterületnek, amelyet célul tűzött

ki. Most a népen a sor, hogy kötelességét ugyanugy teljesítse és lehetővé tegye a Keren Kajemethnek, hogy az új vásárlással keletkezett kötelességeinek eleget tehessen és elérhesse a célt: 100.000 dunam megváltását. A legközelebbi évben az egész földkerekségen, ahol zsidók élnek, hallják meg kiáltó szavunkat:

„500.000 fontot a Keren Kajemethnek.“

„100.000 dunamot a Keren Kajemethnek.“

Ez lesz próbaköve az egész zsidó népnek, a cionizmusnak és minden egyes zsidónak. A zsidó nép be fogja bizonyítani, hogy létét nem teszi függővé a nemzetek kegyeitől, politikai deklarációitól, hanem elsősorban a saját akaratától és képességeitől függ a jövője.

A cionizmus be fogja bizonyítani, hogy felismerte azt az egyszerű igazságot, hogy nemzeti otthon föld nélkül el nem képzelhető. És minden egyes zsidó be fogja bizonyítani, hogy a forradalmak évszázadában minden megadott és minden általunk megszerzett jog közül mégis a legdrágább: a hazánkhoz való jog.

És a haza: a föld!

Ára 5 lej

Tip. Kadima, Cluj